

28. VOLBY

Ve dnech 17. 10. a 18. 10. 2008 se ve 13 krajích České republiky uskutečnily řádné volby do zastupitelstev krajů na další čtyřleté volební období. Volby se nekonaly v kraji Hl. m. Praha, neboť funkci zastupitelstva kraje zde plní zastupitelstvo hl. m. Prahy, volené podle zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Zároveň se ve 27 volebních obvodech uskutečnily řádné volby do Senátu Parlamentu ČR. Byly to volební obvody, ve kterých končilo volební období senátorů zvolených v roce 2002, případně v těch, kde senátoři byli zvoleni v doplňovacích volbách v průběhu let 2003 až 2007. Volby byly vyhlášeny rozhodnutím prezidenta republiky ze dne 16. 7. 2008 (č. 262/2008 Sb.).

Odevzdávání hlasovacích lístků, jejich posuzování a prvotní sčítání hlasů probíhalo v jednotlivých stálých volebních okrscích a zde působící okrskové volební komise byly pro oboje volby společné. Volby do zastupitelstev krajů proběhly v 13 659 volebních okrscích, volby do Senátu v 5 122 volebních okrscích, 4 769 volebních okrsků bylo společných.

Volby probíhaly pouze na území ČR a řídila je Státní volební komise jako stálý volební orgán. Zákonem č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu ČR, ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 62/2003 Sb. o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů byla upravena působnost jednotlivých volebních orgánů tak, že s výjimkou úkolů okrskových volebních komisí veškerou organizačně-technickou přípravu voleb a zpracování jejich výsledků zajišťovaly orgány státní správy a samosprávy jako výkon státní správy.

Volby do zastupitelstev krajů se konaly na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, podle zásady poměrného systému. Počet mandátů v zastupitelstvu kraje byl pro tyto volby stanoven na základě počtu obyvatel kraje k 1. lednu 2008 tak, že se volilo 45, 55 nebo 65 členů zastupitelstva. Oproti volbám v roce 2004 se území žádného kraje nezměnilo (2 obce vznikly a 2 zanikly).

Voliči byli státní občané ČR, kteří nejpozději ve druhý den voleb dosáhli věku 18 let. Své právo volit mohl volič uplatnit pouze ve volebním okrsku, kde byl zapsán do stálého seznamu voličů podle místa svého bydliště a pokud u něj nenastala zákonem stanovená překážka ve výkonu volebního práva.

Volbu provedl volič tak, že do volební schránky vložil v úřední obálce jeden hlasovací lístek vybrané kandidující politické strany, politického hnutí nebo koalice (dále jen „strana“), při tom mohl až čtyřem kandidátům na vybraném hlasovacím lístku dát přednostní hlas. O stanovený počet mandátů v zastupitelstvu se mohly ucházet však jen ty strany, které získaly alespoň 5 % z celkového počtu platných hlasů v rámci kraje. Mandáty jim pak byly rozděleny algoritmem podle volebního zákona v jednom skrutiniu s použitím volebních dělitelů. Stranou získané mandáty připadly jednotlivým kandidátům v pořadí, v jakém byli uvedeni na kandidátní listině; pokud však kandidát získal tolik přednostních hlasů, že to činilo alespoň 10 % z celkového počtu hlasů pro tuto stranu v rámci kraje, posunul se pro přidělení mandátu, nebo v pořadí náhradníků, na první místo.

Volby do Senátu Parlamentu ČR se konaly na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, podle zásady většinového volebního systému v jednomandátových volebních obvodech. Z 27 volebních obvodů, kde se volby konaly, se proti roku 2002 u 9 obvodů změnilo vymezení. Bylo to jednak v důsledku překročení povolené tolerance počtu obyvatel v senátním obvodu, jednak v důsledku změn ve vymezení okresů ČR podle vyhlášky č. 513/2006 Sb.

Voliči byli státní občané ČR, kteří nejpozději ve druhý den voleb dosáhli věku 18 let. Své právo volit mohl volič uplatnit v některém z volebních okrsků na území volebního obvodu, kde byl zapsán do seznamu voličů, pokud u něj nenastala zákonem stanovená překážka ve výkonu volebního práva. Volit mohli i občané ČR s trvalým bydlištěm v zahraničí, pokud se v den voleb zdržovali na území republiky, a to v libovolném volebním okrsku volebního obvodu, kde se konaly volby.

Volbu provedl volič tak, že do volební schránky vložil v úřední obálce jeden hlasovací lístek vybraného kandidáta. Pokud kandidát získal více než 50 % z celkového počtu platných hlasů ve volebním obvodu, byl zvolen senátorem, pokud žádný z kandidátů nedosáhl této hranice, senátor zvolen nebyl a v takovém volebním obvodu se o týden později konalo druhé kolo voleb. V něm však již nekandidovali všichni kandidáti, ale jen ti dva, kteří v prvním kole získali nejvíce platných hlasů. V prvním kole voleb ve dnech 17. 10. a 18. 10. 2008 byl zvolen pouze jeden senátor (za volební

obvod č. 75 – Karviná), takže ve 26 volebních obvodech se ve dnech 24. 10. a 25. 10. 2008 konalo druhé kolo voleb.

Volby do Evropského parlamentu proběhly ve dnech 5. a 6. června 2009 na území České republiky již podruhé. Po rozšíření počtu členských zemí na 27 a po změně v celkovém počtu poslanců Evropského parlamentu se tentokrát volilo v České republice 22 poslanců. Volebním územím, v rámci něhož se tyto mandáty rozdělovaly, byla celá Česká republika.

Volby se konaly v souladu se zákonem č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, termín jejich konání stanovil prezident republiky svým rozhodnutím č. 46/2009 Sb. Do Evropského parlamentu se volí na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, podle zásad poměrného zastoupení.

Poslancem Evropského parlamentu mohl být zvolen každý občan České republiky nebo některé z dalších členských zemí Evropské unie, který alespoň ve druhý den voleb dosáhl věku nejméně 21 let, nebyl zbaven způsobilosti k právním úkonům a splňoval zákonem stanovené podmínky pro výkon aktivního volebního práva, zejména pokud jde o skutečnost, že byl nejméně 45 dnů před druhým dnem voleb veden v evidenci obyvatel podle zvláštního předpisu. Volební období poslanců je pětileté.

Aktivní volební právo bylo limitováno dosažením věku 18 let alespoň druhý den voleb, své právo však volič mohl uplatnit, jen když u něj nenastaly zákonem uvedené překážky ve výkonu volebního práva. Každý volič mohl být zapsán pouze v jednom seznamu voličů a svůj hlas mohl odevzdat v některé z cca 14 700 volebních místností, zpravidla v té, která byla vytvořena pro volební okrsek podle místa jeho pobytu. Pokud si volič požádal o vydání voličského průkazu, mohl hlasovat kdekoli na území České republiky.

Odevzdávání hlasovacích lístků, jejich posuzování a prvotní sčítání hlasů probíhalo ve stálých a samostatných volebních okrscích (viz zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí ve znění pozdějších předpisů). Uplatnění zásady, že jeden volič má jeden hlas, bylo zajištěno tím, že mu okrsková volební komise vydala úřední obálku, do které volič vložil jeden hlasovací lístek té strany, které dával hlas. Na tomto hlasovacím lístku mohl označit nejvýše dva kandidáty, jejichž volbu chtěl upřednostnit. O 22 poslaneckých křesel se mohly ucházet pouze ty strany, které získaly alespoň 5 % z celkového počtu platných hlasů.

V tabulce 28-3. je uveden seznam zvolených poslanců. Údaj o procentu přednostních hlasů je vypočten ze základu, kterým je počet platných hlasů pro danou politickou stranu, politické hnutí nebo koalici.

Vzhledem k zaokrouhlování nemusí být součet relativních hodnot roven 100.

_____

* * *

Srovnatelnost s údaji z předchozích let je možná pouze u totožných politických subjektů v rámci jednotlivých druhů voleb. Identifikace podle názvu strany však nemusí být jednoznačná vzhledem k častým změnám (vznik nových politických subjektů, změny jejich názvů).

Úplné výsledky voleb v podrobných územních pohledech jsou zveřejňovány na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

– http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/volby_lide

– <http://www.volby.cz/>